

KOSZALIN

2018|2028

program
rozwoju
kultury

Wstęp

Program zacznie działać od 1 stycznia 2018 r. Jego harmonogram i budżet został zaplanowany na następne 10 lat. Szacunkowy koszt jego wdrożenia wynosi 1 000 000 zł.

Procedura tworzenia

Prace nad Programem Rozwoju Kultury Koszalina rozpoczęły się w październiku 2015 roku i trwały do czerwca 2017 roku.

Program został przygotowany przez Zespół ds. opracowania Programu Rozwoju Kultury, w którego skład weszli przedstawiciele komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego, miejskich jednostek organizacyjnych, Radni Rady Miejskiej oraz przedstawiciele ciał opiniotawczo-doradczych [Załącznik 1]. W ramach poszczególnych etapów tworzenia Programu nawiązano współpracę z ekspertami zewnętrznymi z programu DNA Miasta Fundacji Res Publica.

Proces prac nad dokumentem podzielono na pięć etapów:

1. Organizacyjny
2. Diagnostyczny
3. Analizy strategicznej
4. Konsultacyjno-redakcyjny
5. Końcowy

Etap organizacyjny obejmował przyjęcie harmonogramu prac nad Programem Rozwoju Kultury oraz zlecenie Fundacji Res Publica prac związanych z opracowaniem Programu Rozwoju Kultury w zakresie merytorycznym, edytorskim i redakcyjnym. Fundację wybrano na podstawie rozeznania rynku.

Etap diagnostyczny przygotowania Programu Rozwoju Kultury obejmował:

1. Przygotowanie diagnozy polityki kulturalnej [Załącznik 2] przeprowadzonej przez ekspertów z DNA Miasta (od listopada 2015 do stycznia 2016 roku). Raport „DNA Miasta: Koszalin 2016” podsumowywał wyniki badań przeprowadzonych w oparciu o następujące narzędzia badawcze:
 - 33 pogłębione wywiady indywidualne (IDI) z 35 przedstawicielami środowiska kultury (twórcami, reprezentantami instytucji, organizacji pozarządowych, samorządu, podmiotów prywatnych czy mediów)
 - 140 ankiet on-line wypełnionych przez mieszkańców Koszalina związanych z kulturą. W ankiecie wzięły udział przede wszystkim osoby w wieku 26–35 (34% odpowiedzi). Ponadto, 26% respondentów stanowiły osoby w wieku 50-65, zaś 25% – osoby w przedziale 35–50 lat.

9% odpowiedzi udzieliły osoby w wieku studenckim (wiek 20–25 lat). Wyników ankiety nie należy traktować jako reprezentatywnych dla wszystkich mieszkańców Koszalina.

- Analiza danych zastanych, czyli dokumentów strategicznych (w tym Strategii Rozwoju Miasta), planów działań, sprawozdań rocznych z działalności oraz dokumentów budżetowych z lat 2010–2015. Wyniki poszczególnych elementów analizy były porównywane z innymi miastami, w oparciu o dane z ogólnopolskiego badania „DNA Miasta: Miejskie Polityki Kulturalne”.
 - Badanie opinii na temat stanu kultury w Koszalinie zrealizowane techniką wywiadu telefonicznego (Computer-Assisted Telephone Interview, CATI) w terminie 10–21 września 2016 roku przez firmę KF Research (Fortlofty sp. z o.o. sp.k.) przy współpracy z ekspertami z Fundacji Res Publica. Badanie objęło 600-osobową, reprezentatywną ze względu na wiek, płeć oraz wykształcenie próbę mieszkańców miasta Koszalina. [Załącznik 3]
2. Cztery panele dyskusyjne przeprowadzone w ramach przygotowań do I Koszalińskiego Kongresu Kultury w dniach od 29 września do 6 października 2016 roku. Tematami paneli były „Kultura: młodych i młodym” (29 września, Jazzburgercafe), „Uczestnictwo w kulturze” (30 września, City Box), „Kultura a biznes” (3 października, City Box), „W poszukiwaniu tożsamości miasta” (6 października, City Box). [Załącznik 4]
3. I Koszaliński Kongres Kultury oraz wnioski zebrane podczas tego wydarzenia w dniach 14–15 października 2016 roku. W trakcie Kongresu uczestnicy mieli możliwość wrzucania do specjalnej urny odpowiedzi na pytania: Jaki kształt ma kultura w Koszalinie? Jak wykorzystać potencjał miasta, instytucji, mieszkańców i organizacji? Czego potrzebujesz, co doceniasz, jakie są Twoje pomysły? Wyniki zostały zebrane i spisane przez Zespół ds. opracowania wniosków z Kongresu. [Załącznik 5]

Na etapie analizy strategicznej powołano Zespół ds. opracowania Programu Rozwoju Kultury, który na podstawie wcześniej przeprowadzonej diagnozy przygotował we współpracy z ekspertami z DNA Miasta analizę SWOT – silnych i słabych stron koszalińskiej kultury oraz szans i zagrożeń dla jej rozwoju. [Załącznik 6].

Podczas etapu konsultacyjno-redakcyjnego przygotowano treść Programu Rozwoju Kultury do konsultacji społecznych, które przeprowadzono w maju 2017 roku.

W ramach piątego etapu projekt Programu Rozwoju Kultury przedłożono Radzie Miejskiej.

Diagnoza

Diagnoza polityki kulturalnej pozwoliła stwierdzić, że dotychczas samorząd miejski nie prowadził szczegółowo określonej polityki kulturalnej. W istniejących przed rozpoczęciem prac nad Programem Rozwoju Kultury dokumentach strategicznych rola kultury w rozwoju miasta nie została sprecyzowana. Wyniki analizy potwierdzały także opinie przedstawicieli środowiska kultury biorących udział w badaniach DNA Miasta, którzy podkreślali niekonsekwencję w realizacji dotychczasowych pomysłów związanych z kulturą. Wśród przykładów niewykorzystanych potencjałów wymieniano głównie hasło „Koszalin. Pełnia życia”.

Zanim powstał Program Rozwoju Kultury, władze kierowały się tym, co zawarte jest w Strategii Rozwoju Miasta przyjętej w 2013 roku. W dokumencie rolę kultury opisano bardzo ogólnie, poświęcając tej kwestii niewiele miejsca. Kulturę uznano za ważny czynnik wpływający na poziom życia mieszkańców miasta, zaś ofertę kulturalną za element potencjału turystycznego, uatrakcyjniający spędzany w Koszalinie czas. Za szczególnie istotną składową tej oferty uznano cykliczne imprezy o zasięgu międzynarodowym, krajowym i regionalnym, choć, jak zauważono w Strategii, zbyt mało tego typu wydarzeń odbywa się w sezonie turystycznym.

Kultura pojawia się w celach operacyjnych związanych z rozwojem turystyki, jest również jednym z celów operacyjnych przypisanych celowi strategicznemu „Przyjazna przestrzeń miejska”. Dokładne brzmienie tego celu to „3.8. Wzmocnienie pozycji Koszalina jako atrakcyjnego ośrodka kultury”. Cel ten opisany jest przede wszystkim jako „dążenie do zwiększenia aktywności kulturalnej mieszkańców”, zainteresowanie koszalińską kulturą turystów, rozwijanie infrastruktury, współpraca między twórcami, instytucjami i organizacjami kultury, oraz „promowanie miasta jako atrakcyjnego ośrodka kulturalnego”. Władze miasta stawiają sobie za zadanie także „mecenat nad środowiskami twórczymi – wspieranie twórczości artystycznej, twórców i promowanie ich osiągnięć”.

Opisanemu w ten sposób celowi nie przypisano jednak szczegółowych wskaźników, skupiając się jedynie na liczbie imprez kulturalnych oraz na liczbie osób, które korzystały z usług miejskich instytucji kultury. Brakuje zwłaszcza możliwości sprawdzenia, jak realizowany jest „mecenat nad środowiskami twórczymi”. Brak dokładnych wskaźników uniemożliwia precyzyjną ocenę dotychczasowej realizacji Strategii Rozwoju Miasta w sferze kultury.

Analiza budżetu przeznaczanego na kulturę

Istotnym elementem wpływającym na realizację działań kulturalnych jest wysokość i struktura przeznaczanych na ten cel środków. Jak pokazuje analiza budżetowa przeprowadzona przez ekspertów w ramach DNA Miasta, Koszalin swoje inwestycje (wydatki) w kulturę utrzymuje na dosyć wysokim poziomie.

W ciągu ostatnich pięciu lat władze Koszalina planowały przeznaczyć średnio ponad 24,5 mln złotych rocznie na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego. Sprawozdania finansowe z lat 2010–2014 pokazują, że realnie kultura dysponowała średnim budżetem o ponad 1,6 mln zł większym. W tym okresie władze Koszalina przeznaczały bowiem średnio rocznie na kulturę kwotę 26,1 mln złotych.

Przy przybliżonej liczbie mieszkańców Koszalina wynoszącej 109 043 osób (lata 2010–2015), władze miasta planowały zainwestować (wydawać) w kulturę 224,53 zł na mieszkańca rocznie. Na tę sumę składają się średnio 153,99 zł przeznaczone na potrzeby bieżące i prawie 70,69 zł przeznaczone na część majątkową. Porównując wartości liczone per capita okazuje się, że w gronie 99 największych polskich miast Koszalin plasuje się znacznie powyżej średniej, wynoszącej 173 zł rocznie (dane pochodzą z badania „DNA Miasta: Miejskie Polityki Kulturalne 2015”).

Średnia roczna wysokość dotacji podmiotowych (liczona na podstawie sprawozdań budżetowych na latach 2010–14) udzielonych miejskim instytucjom kultury wynosi 17,3 mln złotych. Jednocześnie pomiędzy 2010 a 2014 władze miasta przekazały swoim instytucjom ponad 2,3 mln złotych w ramach dotacji inwestycyjnej na remonty i zakup wyposażenia. Łączna kwota realnie przekazanych środków dla instytucji kultury w objętym analizą okresie wyniosła 89 mln złotych.

Jak pokazuje analiza finansów przeprowadzona w ramach badań DNA Miasta, poza środkami na działalność bieżącą Koszalin nieustannie inwestuje środki w stan miejskiej infrastruktury kulturalnej. Istotne jest, że finanse w majątkowej części budżetu nie ograniczają się tylko do realizacji jednej inwestycji – analiza podziału środków na poszczególne instytucje pokazuje, że co roku miasto przeznacza relatywnie duże środki na modernizację budynków przeznaczonych na działalność kulturalną.

Warto jednak zauważyć, że 86,6 mln złotych przekazane instytucjom kultury na ich działalność bieżącą pomiędzy 2010 a 2014 rokiem stanowi aż 96,5% wszystkich środków w tej części miejskiego budżetu.

W latach 2010–2015 władze Koszalina przeznaczyły łącznie 1,72 mln złotych na współfinansowanie wydarzeń organizowanych przez organizacje pozarządowe. Stanowi to jednak jedynie ok. 1,6% całości budżetu na kulturę (w jego części bieżącej).

Mimo wzrostu sumy środków realnie inwestowanych (wydawanych) w kulturę w 2014 roku, ich procentowy udział w całości budżetu był mniejszy niż w 2010 roku. W 2010 roku realnie przeznaczone na kulturę środki stanowiły 4,3% budżetu miasta. W 2014 roku było to już tylko 3,7%, a więc o 0,6 punktu procentowego mniej.

Analiza ogólnej oferty kulturalnej miasta

Na ofertę kulturalną Koszalina składają się działania kulturalne podmiotów o różnym statusie. W mieście funkcjonuje pięć miejskich instytucji kultury: Bałtycki Teatr Dramatyczny im. Juliusza Słowackiego, Centrum Kultury 105 w Koszalinie, Filharmonia Koszalińska im. Stanisława Moniuszki, Koszalińska Biblioteka Publiczna im. Joachima Lelewela i Muzeum w Koszalinie. Ponadto, działania kulturalne podejmuje Archiwum Państwowe, oraz miejska placówka oświatowa (Pałac Młodzieży), jak również galerie (m.in. Galeria Na Piętrze). Na ofertę miasta wpływ mają także podmioty pozarządowe jak np. Koszalińskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne czy Stowarzyszenie Teatr Propozycji Dialog, prywatne jak np. Teatr Variete Muza, oraz spółdzielnie mieszkaniowe, prowadzące kluby osiedlowe m.in. Centrum Rozrywki „Na pięterku”, „Bałtyk”, „Nasz Dom”. Na mapie kulturalnej Koszalina istotne są również podmioty nieprowadzące działalności stricte kulturalnej jak np. klub Kawałek Podłogi, Jazzburgercafe czy Centrala Artystyczna.

Aktywna działalność powyższych podmiotów sprawia, że w mieście odbywa się wiele festiwali o zasięgu międzynarodowym, krajowym i regionalnym m.in. Koszaliński Festiwal Debiutów Filmowych „Młodzi i Film”, Europejski Festiwal Filmowy „Integracja Ty i Ja”, Międzynarodowy Festiwal Organowy, Hanza Jazz Festiwal, Festiwal Kabaretu Koszalin czy Koszalińskie Konfrontacje Młodych „M-Teatr”.

Reprezentatywne pod względem wieku, płci i wykształcenia badanie CATI przeprowadzone wśród mieszkańców pokazało, że w większości (81%) zgadzają się oni, że Koszalin „zdecydowanie tak” lub „raczej tak” jest miastem kultury. Opinia mieszkańców generalnie pokrywa się z opiniami liderów opinii i twórców kultury w mieście – respondentów badania „DNA Miasta: Koszalin”. Ponadto, prawie połowa respondentów uznaje, że jest usatysfakcjonowana ofertą kulturalną dostępną w mieście. Większość mieszkańców (58%) ocenia, że pod względem siły środowiska kulturalnego i poziomu instytucji kultury Koszalin plasuje się mniej więcej na poziomie „średniej krajowej”. Co ciekawe, zbliżona liczba respondentów uznaje, że miasto jest „powyżej przeciętnej” (16%) lub „poniżej przeciętnej” (14%). Najczęściej podawanym powodem dla pozytywnej oceny jest duża liczba imprez i wydarzeń (39%) oraz festiwali (10%). Jednocześnie najczęściej wskazywanym brakiem w ofercie kulturalnej są koncerty i większe imprezy (łącznie 39%).

Najbardziej popularnym wydarzeniem kulturalnym wśród respondentów badania CATI jest Festiwal Kabaretu Koszalin, który wskazało aż 36% ankietowanych. Co istotne, dopiero kolejne pozycje – Koszaliński Festiwal Debiutów Filmowych „Młodzi i Film” (26%) i Europejski Festiwal Filmowy „Integracja Ty i Ja” (8%) – pokrywały się z opiniami przedstawicieli środowiska kultury analizowanymi w raporcie „DNA Miasta: Koszalin 2016”.

Najważniejsze wyzwania

Jak pokazały badania DNA Miasta, panele dyskusyjne odbywające się przed Koszalińskim Kongresem Kultury, a także sam Kongres, przed Miastem stoją wyzwania dotyczące następujących kwestii:

Współpraca w zakresie realizacji i promocji wydarzeń kulturalnych

Najczęściej wskazywanym wyzwaniem był brak współpracy między poszczególnymi podmiotami zajmującymi się działalnością kulturalną i nie tylko. Badania DNA Miasta pozwoliły zdiagnozować główne niewykorzystane potencjały kooperacji, które zostały potem potwierdzone podczas paneli dyskusyjnych Koszalińskiego Kongresu Kultury. Miejskie instytucje bardzo rzadko organizują wspólne wydarzenia, rzadko również współpracują z organizacjami pozarządowymi w zakresie szerszym niż udostępnienie infrastruktury czy sprzętu, okazują brak zainteresowania działalnością kulturalną prywatnych organizatorów. Jednocześnie, zarówno podmioty samorządowe, jak i pozarządowe czy nawet indywidualni artyści niezwykle rzadko współpracują z biznesem, co ogranicza możliwości zdobycia wsparcia finansowego czy promocyjnego pochodzącego z innego źródła niż samorząd. Incydentalna jest również współpraca podmiotów działających w kulturze z Politechniką Koszalińską. Współpraca między instytucjami a innymi podmiotami zachodzi głównie w wypadku edukacji kulturalnej, w której biorą udział szkoły (w tej sferze szczególnie wyróżnia się Biblioteka). Jak jednak pokazały dyskusje podczas paneli Kongresu Kultury – wciąż na niewystarczającym poziomie.

Wskazywany brak współpracy przejawia się również w koordynacji wydarzeń – wiele dużych wydarzeń odbywa się w tych samych lub zbliżonych do siebie terminach, co powoduje „podbieranie” widowni i utrudnia uczestnictwo w kulturze osobom o niższym dostępnym budżecie.

Synchronizacja terminów wydarzeń wymaga jednak również zmian w sposobie komunikowania o nich. W Koszalinie nie istnieje jedna platforma zbierająca terminy wszystkich interesujących działań w mieście – postulat jej utworzenia był jednym z częściej pojawiających się na Koszalińskim Kongresie Kultury. Choć istnieje kilka kanałów, za pomocą których zarówno instytucje, jak i animatorzy oraz użytkownicy kultury informują i dowiadują się o wydarzeniach kulturalnych w mieście: prasa (np. dziennik „Głos Koszaliński” czy bezpłatny informator miejski „Trendy Koszalin” wydawany przez Centrum Kultury 105), lokalna telewizja (TV Max, TVP Szczecin), internet (m.in. portal ekoszalin.pl) oraz przekaz ustny, wydają się one niewystarczające. Przeważająca większość respondentów badania CATI wskazała, że informacje o ofercie kulturalnej Koszalina czerpie z internetu (46%) i z portalu społecznościowego Facebook (28%). Pozostałe media (radio, prasa, telewizja) uzyskały podobny wynik (15–24%). Wśród

najważniejszych informatorów drukowanych, rozmówcy badań DNA Miasta wymieniali „Trendy”, „Głos Koszaliński” czy magazyn „MM Trendy”.

Problemem nie jest sposób komunikowania – we wspomnianych mediach pojawiają się nie tylko relacje, ale także recenzje (element, którego – jak pokazuje doświadczenia badaczy z programu DNA Miasta – brakuje czasem nawet w większych miastach). Tym, co budzi zaniepokojenie i poczucie niedoinformowania wśród uczestników kultury jest zakres informacji – przykładowo w magazynie „Trendy” najwięcej miejsca poświęca się wydarzeniom organizowanym przez Centrum Kultury 105 i inne miejskie instytucje, niewiele zaś tym, które odbywają się z inicjatywy prywatnych organizatorów kultury, ale też klubów osiedlowych czy stowarzyszeń. Podobne odczucia budzi profil na Facebooku „Kultura w Koszalinie”, który jest właściwie stroną jednej instytucji – CK 105.

Niewielkie zaangażowanie organizacji pozarządowych w szerszą działalność kulturalną

Większość osób biorących udział w badaniach DNA Miasta miała trudność ze wskazaniem istotnych aktorów czy też podmiotów reprezentujących środowisko pozarządowe w sektorze kultury. Zarówno w wywiadach, jak i w ankiecie online najczęściej wskazywanymi organizacjami były: działające od wielu lat Stowarzyszenie Teatr Propozycji „Dialog” oraz organizujące Europejski Festiwal Filmowy „Integracja Ty i Ja” Koszalińskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne, co należy tłumaczyć przede wszystkim skalą oraz zasięgiem organizowanego festiwalu. Wiele organizacji zajmuje się raczej działalnością charytatywną albo ich działalność skierowana jest do wewnątrz, skupiając się na integracji danej grupy (stowarzyszenia plastyków, fotografów itp.), a przez to niekoniecznie są zauważane przez mieszkańców. Wskazuje na to również podział dotacji na zadania z zakresu kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego w 2015 roku, z których dofinansowanie na realizację określonego zadania otrzymały 32 stowarzyszenia, których działania w przeważającej większości skierowane są do zamkniętych grup odbiorców – członków tych organizacji.

Niepokój może budzić daleko idąca powtarzalność działań zgłaszanych we wnioskach o dofinansowanie – co pokazała analiza danych zastanych – a także małe zaangażowanie organizacji pozarządowych w rozwiązywanie problemów ich samych dotyczących. W latach 2014–2015 miasto Koszalin realizowało wraz z Pracownią Pozarządową i Fundacją Nauka Dla Środowiska projekt partnerski „Koszalin – miasto na model”, którego celem było zbadanie najistotniejszych problemów koszalińskich organizacji pozarządowych (w tym tych, które działają w sektorze kultury) i opracowanie nowego modelu współpracy w tworzeniu polityk publicznych pomiędzy samorządem a trzecim sektorem. W rezultacie projektu zostały przyjęte nowe zasady dotacji organizacji pozarządowych, potencjalnie mogące wesprzeć środowisko kultury. Projekt spotkał się z małym zainteresowaniem organizacji działających na polu kul-

tury, co dowodzi m.in. o słabości środowiska kulturalnego, które nie korzysta z dostępnych narzędzi mogących poprawić sytuację sektora kultury.

Kultura Młodych i Młodym

Choć w Koszalinie odbywa się stosunkowo wiele festiwali skierowanych do młodych ludzi, dotychczasowe zaangażowanie władz miasta i animatorów kultury w promowanie debutantów czy edukację młodzieży nie zostało wyrażone w żadnym dokumencie strategicznym, jedynie wspomniane przy okazji kolejnych edycji wydarzeń.

Wśród najpopularniejszych, najlepiej ocenianych festiwali organizowanych przez miasto znalazły się Młodzi i Film oraz M-Teatr. Ponadto w Koszalinie funkcjonuje również kilka ważnych miejsc kształcących młodzież pod kątem artystycznym – Państwowy Zespół Szkół Muzycznych, Pałac Młodzieży, Zespół Szkół Plastycznych, prywatne szkoły muzyczne i taneczne (m.in. Szkoła Muzyczna Yamaha, Szkoła Tańca Top Toys, Studio Tańca Pasja). Jak jednak zauważali przedstawiciele środowiska kultury, często po ukończeniu nauki, wyszkolona przez m. in. miejskie instytucje młodzież emigruje z miasta, nie znajdując w nim odpowiedniego dla siebie zajęcia.

Zdaniem biorących udział w dyskusjach w czasie Kongresu Kultury osób, może to wynikać z braku realnego wsparcia młodych artystów – braku programu stypendialnego, niewielkiej promocji młodych twórców w mieście, braku miejsc dla rozwijania swoich pasji, braku informacji o możliwych sposobach pozyskiwania środków na realizację własnych przedsięwzięć. W porównaniu z dużą liczbą wydarzeń organizowanych z myślą o starszych mieszkańcach miasta, brakuje bowiem działań nie tylko skierowanych do młodych ludzi, ale zarazem tworzonych i animowanych przez młodych ludzi (młodzieży licealnej, studentów).

Jednocześnie podczas paneli dyskusyjnych duże emocje budziła kwestia chęci zaangażowania się młodzieży i studentów w kulturę – wiele osób sugerowało bierną czy wręcz roszczeniową postawę młodych. Chociaż badania CATI pokazały, że brak zainteresowania ofertą deklaruje jedynie 7% respondentów, to tej odpowiedzi najczęściej (16% wskazań) udzielali respondenci młodzi, w grupie wiekowej 15–29 lat. Dyskusje podczas paneli doprowadziły do konkluzji, że problem jest zdecydowanie szerszy.

Uczestnictwo w kulturze

Jak pokazały wyniki ankiety CATI aż 41% respondentów nie potrafiło wskazać albo nie uczestniczyło w żadnym wydarzeniu kulturalnym w ciągu ostatnich kilku miesięcy. 16% mieszkańców wskazało Festiwal Kabaretu Koszalin. Ponadto, prawie połowa respondentów nigdy nie odwiedziła ani nie brała udziału w wydarzeniach organizowanych przez koszalińskie instytucje kultury. 66% respondentów nigdy nie odwiedziło Filharmonii Koszalińskiej. Zaledwie

1% respondentów korzysta z oferty miejskich instytucji „kilka razy w miesiącu”. Wśród najczęściej wskazywanych powodów nie korzystania częściej niż obecnie z wydarzeń kulturalnych w mieście były „brak czasu” (57,9% wskazań), koszt związany z uczestnictwem (23%), stan zdrowia bądź wiek (19%) oraz brak informacji o tym co dzieje się w mieście (16%).

Zdania dlaczego wielu mieszkańców Koszalina uczestniczy w kulturze rzadko lub wcale są podzielone. Choć organizatorzy wydarzeń w wywiadach w ramach badań DNA podkreślali, że działania dostosowują do zapotrzebowania, z drugiej strony w anonimowej ankiecie online pojawiło się wiele opinii, że jak dotąd w mieście nie było badania potrzeb mieszkańców. Jest to tym ważniejsze, że zdaniem respondentów, podstawowym kryterium oceny działalności instytucji kultury jest umiejętność zachęcenia mieszkańców do udziału. Instytucja działa dobrze, gdy wychodzi do ludzi, rozmawia z nimi, zachęca do nowości. Zdaniem osób wypowiadających się na panelach, tak się nie dzieje – kultura jest raczej „zamknięta” w instytucjach, zbyt mało wydarzeń odbywa się w przestrzeni publicznej.

Brak atmosfery do błędów czy eksperymentów

Wątek ten pojawiał się zarówno w wywiadach IDI, jak i w ankietach online oraz podczas dyskusji przed i na Koszalińskim Kongresie Kultury. Jak podsumowuje raport „DNA Miasta: Koszalin”, zdaniem badanych w Koszalinie brakuje atmosfery pozwalającej na odważne, niesztampowe działania, brakuje nowych, niekonwencjonalnych pomysłów, inicjatyw prowokujących do dyskusji, wzbudzających kontrowersje, ale jednocześnie otwierających nowe horyzonty myślowe. Dla wielu przedstawicieli środowiska kultury momentami przełomowymi, gdy okazało się, że eksperyment w koszalińskiej kulturze nie popłaca były inicjatywy takie, jak deptak na ul. Zwycięstwa czy kontrowersje związane z akcją plakatową pt.: „Kocham Koszalin”.

WIZJA

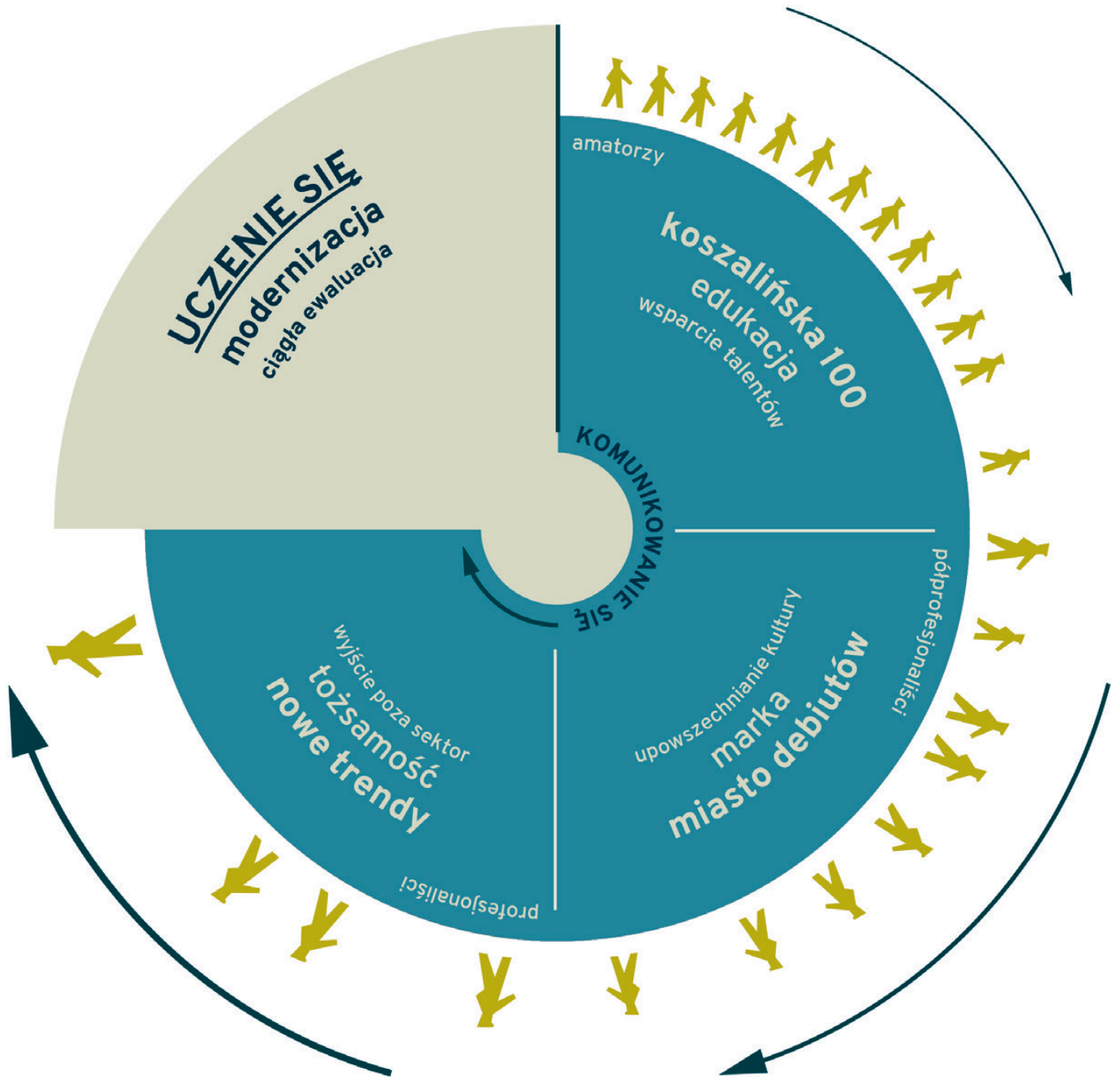
Kultura w Koszalinie jest skoncentrowana na mieszkańcach, zapewnia dostęp do nowoczesnych form edukacji, różnorodnej oferty kulturalnej oraz elastycznego systemu wsparcia umożliwiającego rozwój pasji i aktywnego współtworzenia wspólnoty lokalnej.

Kultura stanowi istotny element budowania lokalnej tożsamości i wzmacniania pozycji regionalnego centrum.

Marka kulturalna Koszalina budowana jest w oparciu o wspieranie debiutów, dzięki którym miasto otwiera się na nowe trendy, przyciąga talenty i trwale się wzbogaca.

MISJA

Polityka kulturalna dostrzegając istniejące talenty i inicjatywy, mądrze wspiera ich rozwój, dba o upowszechnianie efektów, a jednocześnie uczy się na podstawie doświadczeń, by jeszcze lepiej identyfikować potrzeby i wspierać mieszkańców w przyszłości.



Program Rozwoju Kultury oparty został na trzech #krokach. Każdy z nich to rozbudowane, spójne i kompleksowe narzędzie, za pomocą którego miasto chce dokonać pożądaných przez siebie zmian.

Te kroki nie są stawiane w próżni. Towarzyszą im #działania, które są nie tylko wyrazem chęci ciągłego doskonalenia się, ale także maksymalizacji osiągniętych efektów i ułatwiania dostępu do kultury kolejnym pokoleniom mieszkańców miasta.

Poszczególne elementy Programu Rozwoju Kultury tworzą rodzaj #cyklu lub #obiegu. Wyznacza on z jednej strony kolejność działań, a z drugiej wskazuje na konieczność nieustannej wymiany doświadczeń, wiedzy i informacji – współpracy, której celem jest wzbudzanie zainteresowania kulturą wśród mieszkańców, rozwijanie ich talentów, tworzenie sprzyjających warunków dla debiutu na profesjonalnej scenie i wykorzystywanie blasku gwiazd do dalszego upowszechniania kultury.

#kroki

Pierwszy to wdrożenie programu „Koszalińska 100ka” skoncentrowanego na edukacji kulturowej, wzmacnianiu aktywnego uczestnictwa i wspieraniu amatorskiej i półprofesjonalnej działalności kulturalnej.

Drugi to uruchomienie programu „Miasto Debiutów”, czyli nowego sposobu pracy z twórcami profesjonalnymi i włączenie ich twórczości w upowszechnianie kultury. To także element budowania marki miasta i jego pozycji w regionie.

Trzeci krok to „Nowe trendy” – odpowiedzi miejskiej społeczności na zmiany w samej kulturze, potrzebę eksperymentów i przekraczania granic wyznaczających definicję miejskiej kultury.

#działania

Celem pierwszego działania – „Uczenie się” – jest tworzenie jeszcze bardziej efektywnych, przejrzystych i dostępnych narzędzi mających wpływ na tempo rozwoju kultury.

Drugie działanie – „Komunikacja” – poświęcone jest wzmocnieniu relacji pomiędzy najważniejszymi twórcami kultury oraz ujednoczeniu metod informowania o miejskiej kulturze i jej ofercie.

Każde działanie przewidziane w Programie Rozwoju Kultury ma swoje bardzo konkretne cele.

Cele długoterminowe i krótkoterminowe*

Koszalińska 100tka

To program, za pomocą którego władze miasta chcą efektywnie dostrzegać istniejące talenty i inicjatywy, mądrze wspierać ich rozwój i promować za ich pomocą wartość związaną z uczestnictwem w kulturze – zarówno jako widz, jak i twórca. Program adresowany jest do amatorów i osób początkujących w rozwoju swoich kulturalnych pasji niezależnie od wieku.

Cele długoterminowe

1. Inwentaryzacja kultury amatorskiej w mieście – identyfikacja potencjalnych zasobów i źródeł kulturalnego talentu.
2. Zwiększenie zainteresowania aktywnym tworzeniem kultury wśród najzdolniejszych mieszkańców miasta.
3. Ułatwienie kulturalnego startu osobom zainteresowanym prowadzeniem działalności kulturalnej w Koszalinie.
4. Profesjonalizacja systemu edukacji kulturalnej w mieście.
5. Wzmocnienie kompetencji potrzebnych do świadomego uczestnictwa w kulturze wśród mieszkańców miasta.

Cele krótkoterminowe

1. Wypromowanie minimum 100 nowych twórców oraz animatorów kultury w Koszalinie do 2028 r.
2. Uruchomienie systemu wsparcia finansowego, merytorycznego i logistycznego dla najbardziej obiecujących twórców i animatorów kultury w Koszalinie (w 2018 r.)
3. Zbudowanie systemu edukacji kulturowej w mieście – Koszalińskiego Programu Edukacji Kulturalnej (do 2022 roku).
4. Stworzenie programu „Łatwy start” bazującego na mechanizmie mikrowsparcia/mikrograntów dla osób fizycznych i podmiotów prowadzących amatorską działalność kulturalną od roku 2021 r.

* Zastrzegamy możliwość zmiany nazwy poszczególnych działań i programów

Miasto Debiutów

To program wynikający z dotychczasowych działań władz miasta skoncentrowanych na wspieraniu debiutów i tworzeniu sceny festiwalowej skierowanej do młodych ludzi wkraczających w profesjonalną działalność kulturalną. Program ma też przeciwdziałać zauważonemu zjawisku odpływu zdolnych debiutantów z Koszalina i włączać ich mocniej w kulturę miasta.

Cele długoterminowe

1. Wzmocnienie i utrwalenie marki miasta jako miejsca, w którym rodzą się najlepsze debiuty.
2. Rozwój sceny festiwalowej – wzmocnienie kluczowych wydarzeń i wzmacnianie ich pozycji w skali regionalnej i krajowej.
3. Przeciwdziałanie odpływowi najzdolniejszych twórców.
4. Wykorzystanie kluczowych wydarzeń i obecności gwiazd w działaniach związanych z edukacją kulturową oraz upowszechnieniem kultury.

Cele krótkoterminowe

1. Stworzenie mechanizmu finansowania rozwoju wydarzeń kluczowych (do roku 2021), w tym wprowadzenie systemu wieloletniego finansowania dla wydarzeń kluczowych (pod warunkiem istnienia strategii ich rozwoju oraz promocji) (od 2024 r.)
2. Stworzenie przestrzeni dla profesjonalnego debiutu co najmniej 10 uczestnikom programu „Koszalińska 100tka” (do roku 2025).
3. Zwiększenie środków na działania towarzyszące dużym i kluczowym wydarzeniom kulturalnym poprzez wprowadzenie obowiązku przeznaczenia co najmniej 2% środków przekazanej dotacji publicznej na organizację warsztatów i zajęć edukacyjnych towarzyszących wydarzeniom kluczowym (od 2022 r.).
4. Modyfikacja nagród Prezydenta Miasta jako narzędzia docenienia twórców do roku 2020.
5. Uruchomienie programu stypendialnego (od 2020 r.).

Nowe trendy

Ten element strategii jest poświęcony wzmocnieniu roli kultury w życiu miasta i pracy nad kształtowaniem jego tożsamości, przekraczaniu granic sektora i poszerzaniu pola kultury oraz wypracowywaniu nowych mechanizmów finansowania działalności kulturalnej.

Cele długoterminowe

1. Zwiększenie świadomości na temat roli kultury i jej znaczenia dla rozwoju miasta.
2. Ukształtowanie tożsamości miasta poprzez projekty kulturalne.
3. Stymulowanie debaty publicznej dotyczącej kultury poprzez wprowadzanie do niej najciekawszych wniosków formułowanych na podstawie aktualnych badań, obserwacji nowych zjawisk w kulturze i ewaluacji realizacji Programu Rozwoju Kultury w Koszalinie.
4. Tworzenie, testowanie i wprowadzanie w życie nowatorskich narzędzi mających wpływ na jakość i efektywność polityki kulturalnej miasta.
5. Nawiązywanie współpracy przy realizacji projektów kulturalnych i modernizacji polityki kulturalnej na poziomie regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym.

Cele krótkoterminowe

1. Organizacja kolejnych edycji Kongresu Kultury – od 2018 r. w odstępach co najmniej dwuletnich.
2. Uruchomienie i włączenie do edukacji kulturalnej projektów kulturalnych opartych na lokalnej tożsamości.
3. Stworzenie lokalnego obserwatorium kultury (do 2019) wraz z funduszem badawczym (do 2020).
4. Stworzenie mechanizmu finansowania działań kulturalnych realizowanych w partnerstwie z osobami i podmiotami spoza tradycyjnie pojmowanego sektora kultury – w tym przede wszystkim z inicjatywami z poszerzonego pola kultury, firmami oraz reprezentantami kultury cyfrowej (do końca 2021 roku).
5. Cyfryzacja zarządzania kulturą poprzez wprowadzenie systemu elektronicznej sprawozdawczości z działalności kulturalnej (do roku 2021), systemu elektronicznego aplikowania o środki publiczne w ramach otwartych konkursów dla NGO (do roku 2023 r.).

Uczenie się

Uczenie się jest nieodłącznym elementem realizacji każdej strategii. Tutaj jest ono wpisane jako działanie przekrojowe – na podstawie ciągłej ewaluacji Programu i obserwacji zmian w kulturze – proces uczenia się ma przyczyniać się do modernizacji miejskiej polityki kulturalnej oraz stymulować współpracę i wymianę informacji.

W ramach tego #działania przewiduje się:

1. Przygotowanie i uruchomienie zintegrowanego systemu szkoleń dla kadr kultury (w 2019 r.)
2. Stworzenie systemu wsparcia instytucji publicznych w pozyskiwaniu dotacji ze źródeł zewnętrznych i od podmiotów prywatnych (do roku 2021 r.)
3. Przeprowadzenie audytu widowni i uczestników wydarzeń kulturalnych – zarówno w instytucjach kultury, jak i NGO korzystających z publicznego wsparcia (najpóźniej do roku 2023).
4. Kontynuację prac Rady Kultury w poszerzonym zakresie działania, obejmującą aktywną współpracę podczas realizacji kluczowych założeń Programu Rozwoju Kultury

Komunikacja

Jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed koszalińską kulturą jest poprawa komunikacji. Dzieje się tak pomimo, że Koszalin już dzisiaj dysponuje szeregiem narzędzi wspierających wymianę informacji i dotarcie z nią do potencjalnego odbiorcy. Dlatego to #działanie jest poświęcone przede wszystkim uspołnieniu istniejących narzędzi. Istotnym celem tego działania jest także ciągłe upowszechnianie koszalińskiej kultury.

W ramach tego #działania przewiduje się:

1. Przygotowanie analizy efektywności istniejących kanałów komunikacji – zarówno skierowanych do potencjalnych uczestników wydarzeń kulturalnych, jak i istniejących pomiędzy twórcami i animatorami kultury (zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i zbiorowym). (w 2018 r.)
2. Przygotowaniu strategii komunikacyjnych i uspołnieniu istniejących obecnie kanałów komunikacji na temat działań kulturalnych. (do 2019 r.)

Zgodność

Program Rozwoju Kultury, tak jak i wszystkie sektorowe programy rozwoju przyjmowane przez samorząd lokalny, powinien być spójny z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu określającymi kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego miasta i regionu. Dlatego cele określone w PRK zostały przeanalizowane pod kątem zgodności z następującymi dokumentami: Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020, Kierunkami działania Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie kultury i ochrony jej dóbr do końca 2020 roku oraz Strategią Rozwoju Koszalina. Przeprowadzona analiza wykazała, że przyjęte w Programie Rozwoju Kultury cele są spójne z dokumentami wyższego szczebla i przyczyniają się do osiągnięcia wizji, misji i celów wymienionych w tych dokumentach.

Zgodność z dokumentami strategicznymi na szczeblu regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020

Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku jest najważniejszym dokumentem przygotowywanym przez samorząd województwa, określającym cele i priorytety polityki rozwoju, prowadzonej na terenie regionu. Wizja regionu przedstawiona w Strategii brzmi: Województwo zachodniopomorskie 2020 roku to region o nowoczesnej i zróżnicowanej gospodarce stawiający na naukę i innowacyjność. Dzięki swojemu korzystnemu położeniu i rozbudowie infrastruktury transportowej województwo odgrywa rolę ważnego ośrodka wymiany gospodarczej, kulturalnej i naukowej o dobrej dostępności komunikacyjnej.

W dalszej części poruszony jest także społeczny wymiar przyszłości regionu: Samorządne, samoorganizujące się i otwarte wspólnoty lokalne przyciągają nowych mieszkańców i są atrakcyjnym miejscem do życia i samorealizacji dla osób w każdym wieku. (...) Region postrzegany jest jako atrakcyjne miejsce do życia w przyjaznym środowisku naturalnym i wśród otwartych wspólnot lokalnych aktywnie uczestniczących w kulturalnych i sportowych inicjatywach lokalnych.

Wdrożenie PRK przyczyni się do realizacji celu strategicznego 6. Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu poprzez działanie na rzecz celów kierunkowych: 6.4 Wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności lokalnej oraz 6.5 Rozwijanie dorobku kulturowego jako fundamentu tożsamości regionalnej.

Kierunki działania Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie kultury i ochrony jej dóbr do końca 2020 roku

Dokument określający kierunki działania Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie kultury i ochrony jej ustala, że: Strategicznym celem polityki kulturalnej Województwa Zachodniopomorskiego jest stały rozwój intelektualny

i cywilizacyjny społeczności Pomorza Zachodniego oraz systematyczny wzrost potencjału kulturalnego regionu.

Wdrożenie PRK przyczyni się do realizacji założeń polityki kulturalnej Województwa szczególnie poprzez działania wpisujące się w:

- Cel operacyjny 1. Upowszechnianie kultury oraz wspieranie i promocja podstaw aktywnego uczestnictwa w kulturze, poprzez realizację następujących zadań technicznych: b) inicjowanie i wspieranie działań prowadzonych przez instytucje kultury i organizacje pozarządowe, promujących wydarzenia kulturalne, c) mecenat nad wydarzeniami kulturalnymi i artystycznymi, przy zachowaniu dbałości o ich poziom kulturalny i artystyczny; oraz e) poprawa finansowych warunków pracy w instytucjach kultury i wspieranie rozwoju kompetencyjnego kadry.
- Cel operacyjny 5. Wspieranie twórczości artystycznej, poprzez realizację następujących zadań technicznych: c) finansowanie stypendiów dla młodych artystów z regionu, d) finansowanie nagród na podstawie oceny całokształtu działalności lub osiągnięć o istotnym znaczeniu; oraz e) wspieranie osiągnięć zachodniopomorskich artystów, istotnych dla ich kariery artystycznej i mogących mieć wymiar promocyjny dla regionu.

Zgodność z dokumentami strategicznymi na szczeblu miejskim

Strategia Rozwoju Koszalina

Przyjęta w 2013 roku Strategia Rozwoju Koszalina (Uchwała Nr XXXII/486/2013 Rady Miejskiej w Koszalinie z dnia 23 maja 2013 r.) jest najważniejszym dokumentem przygotowywanym przez samorząd miejski, określającym cele i priorytety polityki rozwoju, prowadzonej na terenie miasta. Zgodnie z misją zawartą w dokumencie: Samorząd mieszkańców Koszalina wykorzystując dziedzictwo kulturowe, walory środowiska i położenie Miasta oraz jego potencjał społeczny, gospodarczy, turystyczny, kulturalny i akademicki dąży do wzrostu poziomu życia we wszystkich sferach.

Program Rozwoju Kultury wpisuje się w tę strategię poszerzając działania zawarte w celu operacyjnym 3.8. Wzmocnienie pozycji Koszalina jako atrakcyjnego ośrodka kultury, będącego elementem celu strategicznego 3. Przyjazna przestrzeń miejska. Program rozwija w szczególności zapisy dotyczące:

- dążenia do zwiększenia aktywności kulturalnej mieszkańców Koszalina,
- współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami kultury, a także twórcami i artystami,

- mecenatu nad środowiskami twórczymi – wspieranie twórczości artystycznej, twórców i promowanie ich osiągnięć,
- wzbogacania oferty kulturalnej, inicjowania nowych przedsięwzięć, tworzenia projektów zapewniających całoroczny program kulturalny.

Inne miejskie dokumenty strategiczne

Program Rozwoju Kultury jest spójny również z innymi dokumentami strategicznymi przyjętymi w Koszalinie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Koszalin na lata 2016–2020 – poprzez realizację celu operacyjnego 8.3 Zwiększenie dostępności do kultury, rekreacji, sportu i turystyki skupiającego się na rozwoju oferty kulturalnej, zwiększaniu możliwości udziału mieszkańców oraz poszerzaniu dostępności do informacji.

Program Rozwoju Turystyki dla Miasta Koszalin na lata 2013–2016 [program obecnie w aktualizacji] – poprzez realizację jednego z czterech obszarów produktowych: Kulturalny Koszalin skupiającego się na Wzmocnieni[u] kulturalnego wizerunku Koszalina jako miasta istniejącego na krajowej „scenie” kulturalno-rozrywkowej przez cały rok, szczególnie poprzez wdrażanie programu Miasta Debiutów. Dzięki wspieraniu rozwoju debiutów oraz rozwoju sceny festiwalowej program ten w pośredni i bezpośredni sposób przyczyni się do rozwoju marki Koszalina jako miasta kultury, a tym samym do realizacji Programu Rozwoju Turystyki.

Wieloletni Program Współpracy Miasta Koszalin z Organizacjami Pozarządowymi oraz Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na lata 2016–2020 poprzez realizację:

- Celu szczegółowego 1. Wzmocnienie udziału organizacji w procesach tworzenia polityk publicznych dotyczących ich działalności oraz rozwoju Miasta, dzięki m.in. wspieraniu i rozszerzaniu zakresu działania Rady Kultury, której członkami są także przedstawiciele organizację pozarządowych
- Celu szczegółowego 2. Zwiększenie jakości realizacji zadań publicznych przez organizacje, m.in. dzięki uruchomieniu systemu szkoleń dla kadr kultury czy nawiązywaniu współpracy przy realizacji projektów kulturalnych na poziomie regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym.
- Celu szczegółowego 3. Wspieranie procesów i rozwiązań służących budowaniu potencjału, zwiększaniu profesjonalizmu oraz integracji organizacji, m.in. poprzez wprowadzenie systemu elektronicznego aplikowania o środki publiczne w ramach otwartych konkursów dla organizacji pozarządowych.

Realizacja Programu Rozwoju Kultury została zaplanowana na okres pomiędzy styczniem 2018 r. a grudniem 2028 r. Odpowiedzialność za wykonanie PRK spoczywa na władzach Gminy Miasto Koszalin.

W Załączniku 7. przedstawiony został szczegółowy opis wdrażania poszczególnych działań i wskaźniki ich realizacji.

Tam również znajduje się szczegółowy harmonogram. Zaplanowane zostały dwie ewaluacje przekrojowe dla realizacji całego PRK – pierwsza powinna nastąpić po 2021 r., druga zaplanowana jest po 2024 r. Dla poszczególnych zadań została zaplanowana ewaluacja cząstkowa – terminy jej realizacji zostały oznaczone w harmonogramie.

Istotnymi partnerami przy procesie realizacji PRK są: Rada Kultury pełniąca rolę opiniującą przy tworzeniu szczegółowych rozwiązań dla narzędzi i mechanizmów tworzonych w ramach PRK oraz zespół lokalnego obserwatorium badawczego, który będzie odpowiedzialny m.in. za ewaluację działania PRK.

Wskaźniki realizacji PRK określają właściwy sposób realizacji każdego działania. Ich osiągnięcie będzie równoznaczne z wypełnieniem każdego z celów krótkoterminowych. W PRK celowo zdecydowano się na unikanie wskaźników odnoszących się do frekwencji lub liczby organizowanych wydarzeń. Powodem jest specyfika działalności kulturalnej, w której większa ilość często nie przekłada się na wyższą jakość.

Strategia nie przewiduje wskaźników osiągnięcia celów długoterminowych – przewiduje się, że realizacja wszystkich celów krótkoterminowych w zauważalny sposób przybliży osiągnięcie stanu docelowego zapisanego w PRK w postaci wizji i misji, czyli głównych założeń zapisanych w PRK.

Zakłada się przygotowanie corocznych sprawozdań ze stanu wykonania PRK opartych na treści kolumn „Wskaźniki Realizacji” oraz „Ocena Realizacji” z Tabeli 3.

Załączniki

Załącznik 1.

Skład Zespołu ds. opracowania Programu Rozwoju Kultury

Załącznik 2.

Diagnoza polityki kulturalnej Koszalina „DNA Miasta: Koszalin 2016”

Załącznik 3.

Analiza badania CATI

Załącznik 4.

Podsumowanie wniosków z otwartych paneli dyskusyjnych

Załącznik 5.

Podsumowanie głosów mieszkańców zebranych podczas Koszalińskiego Kongresu Kultury

Załącznik 6.

Analiza SWOT

Załącznik 7.

Wdrażanie i ewaluacja Programu Rozwoju Kultury

KOSZALIN
2018|2028